

Estructura de les explotacions agràries. Cens agrari 1999

El Cens agrari és una operació estadística periòdica duta a terme per l'Institut d'Estadística de Catalunya (Idescat) del Departament d'Economia i Finances de la Generalitat de Catalunya, en virtut d'un conveni de col·laboració amb l'Institut Nacional de Estadística (INE) i amb el suport del Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca de la Generalitat de Catalunya (DARP).

Agraïm als titulars de les explotacions agràries, que han col·laborat amb la seva resposta als qüestionaris, i a totes les persones que han fet possible l'elaboració del Cens agrari de 1999.

Els resultats del Cens de 1999 permeten actualitzar totalment les dades dels darrer Cens de 1989, i analitzar l'evolució del sector agrari a Catalunya en els darrers deu anys.

1. Explotacions agràries. Catalunya. 1999 i 1989.

	Explotacions				Evolució 89-99 %	Superfície				Evolució 89-99 %
	1999	%	1989	%		1999	%	1989	%	
Explotacions agràries	77.839	100	113.578	100	-31,5	2.303.979	100	2.471.581	100	-6,8
Explotacions amb terres	76.580	98,4	112.102	98,7	-31,7	2.303.979	100	2.471.581	100	-6,8
Explotacions amb SAU	72.006	92,5	97.941	86,2	-26,5	1.156.828	50,2	1.106.914	44,8	4,5
Règim de tinença de la superfície total										
propietat	70.582	..	101.414	..	-30,4	1.716.559	74,5	2.112.375	85,5	-18,7
arrendament	14.903	..	18.154	..	-17,9	398.225	17,3	196.237	7,9	102,9
parceria	5.022	..	11.950	..	-58,0	81.781	3,5	134.771	5,5	-39,3
altres	2.029	..	3.722	..	-45,5	107.414	4,7	28.198	1,1	280,9
Personalitat jurídica de les explotacions										
persona física	72.173	92,7	110.094	96,9	-34,4	1.390.324	60,3	1.708.348	69,1	-18,6
societat mercantil	1.935	2,5	1.460	1,3	32,5	152.478	6,6	114.457	4,6	33,2
entitat pública	764	1,0	877	0,8	-12,9	517.248	22,5	553.800	22,4	-6,6
cooperativa de producció	146	0,2	60	0,1	143,3	10.956	0,5	3.032	0,1	261,3
societat agrària de transformació (SAT) ⁽¹⁾	381	0,5	:	:	:	29.011	1,3	:	:	:
altres condicions jurídiques	2.440	3,1	1.087	1,0	124,5	203.963	8,9	91.944	3,7	121,8
SAU per explotació *	:	:	:	:	:	14,9	..	9,7	..	54,0

* Inclou totes les explotacions

... Dada no procedent

: Dada no disponible

⁽¹⁾ L'any 1989 les SAT són incloses dins d'altres condicions jurídiques.

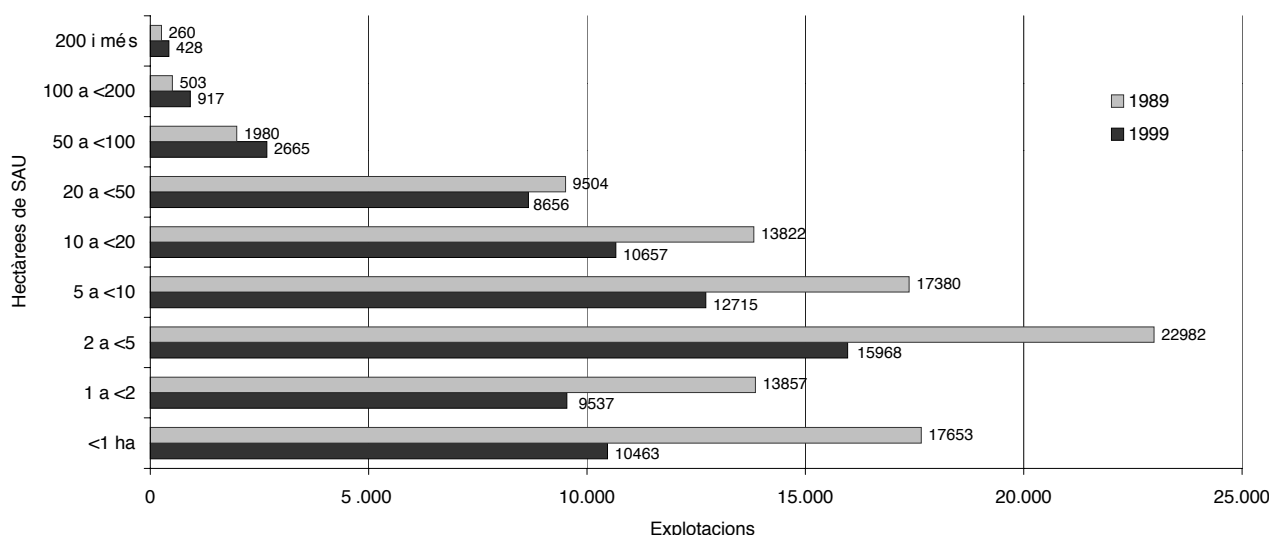
Com a conseqüència de la intensa reestructuració del sector, el nombre d'explotacions s'ha reduït en un 31,5%. Però, mentre la superfície total censada ha disminuït un 6,8%, la superfície agrícola utilitzada (SAU) ha experimentat un creixement en aquest mateix període del 4,5%.

Aquest fet ha comportat un augment de la superfície total mitjana per explotació, que passa de les 21,8 ha a les 29,6 ha, i també de la mitjana agrícola utilitzada per explotació, que ha

passat de les 9,7 ha a les 14,9 ha de SAU. Això confirma el creixement constant de la dimensió mitjana, que ha suposat un increment de la SAU per explotació del 54% en deu anys.

Les petites explotacions, amb menys de 10 ha, concentren el 67,6% de la superfície, enfront del 73,4% de l'anterior Cens, les d'entre 10 ha i 50 ha, el 26,8% amb un increment del 3%, i les de més de 50 ha passen d'un 2,8 al 6,6% de la superfície, amb una dimensió mitjana de 145 ha de SAU per explotació.

2. Nombre d'explotacions segons la superfície agrícola utilitzada (SAU). Catalunya. 1989 i 1999.

3. Utilització del sòl de les explotacions agràries. Catalunya. 1999 i 1989.

	Explotacions		Evolució 89-99		Superfície (ha)				Evolució 89-99
	1999	1989			1999	%	1989	%	%
Terres llaurades	70.770	95.997	-26,3		817.031	100	837.000	100	-2,4
de secà	51.705	71.175	-27,4		588.400	72,0	625.679	74,8	-6,0
de regadiu	44.770	59.985	-25,4		228.631	28,0	211.321	25,2	8,2
Conreus herbacis	41.750	65.262	-36,0		515.827	63,1	512.544	61,2	0,6
cereals per a gra	24.544	35.900	-31,6		351.094	43,0	361.018	43,1	-2,7
lleguminoses per a gra	706	1.561	-54,8		2.207	0,3	1.932	0,2	14,2
patates	2.089	8.340	-75,0		1.432	0,2	3.036	0,4	-52,8
conreus industrials	2.086	1.155	80,6		20.372	2,5	7.146	0,9	185,1
conreus farratgers	8.610	16.795	-48,7		99.751	12,2	101.408	12,1	-1,6
hortalisses	11.681	25.437	-54,1		10.224	1,3	16.089	1,9	-36,5
altres (inclou guarets i hortes familiars)	18.173	19.426	-6,5		30.747	3,8	21.915	2,6	40,3
Conreus llenyosos	50.470	62.143	-18,8		301.204	36,9	324.456	38,8	-7,2
cítrics	4.090	3.885	5,3		8.231	1,0	5.543	0,7	48,5
fruiters de clima temperat	12.373	18.676	-33,7		48.470	5,9	52.977	6,3	-8,5
fruiters de clima subtropicala	47	86	-45,3		158	0,0	138	0,0	14,5
fruiters de fruits secs	24.585	33.340	-26,3		73.625	9,0	105.637	12,6	-30,3
olivera	34.040	33.172	2,6		102.781	12,6	88.023	10,5	16,8
vinya	11.155	15.657	-28,8		59.733	7,3	60.279	7,2	-0,9
altres	6.139	8.969	-31,6		8.206	1,0	11.859	1,4	-30,8
Terres per a pastures permanents	4.607	6.116	-24,7		339.797	..	269.914	..	25,9
Superfície forestal	21.438	32.921	-34,9		838.663	..	981.364	..	-14,5
Altres superfícies	33.920	41.141	-17,6		308.488	..	383.304	..	-19,5

.. Dada no procedent

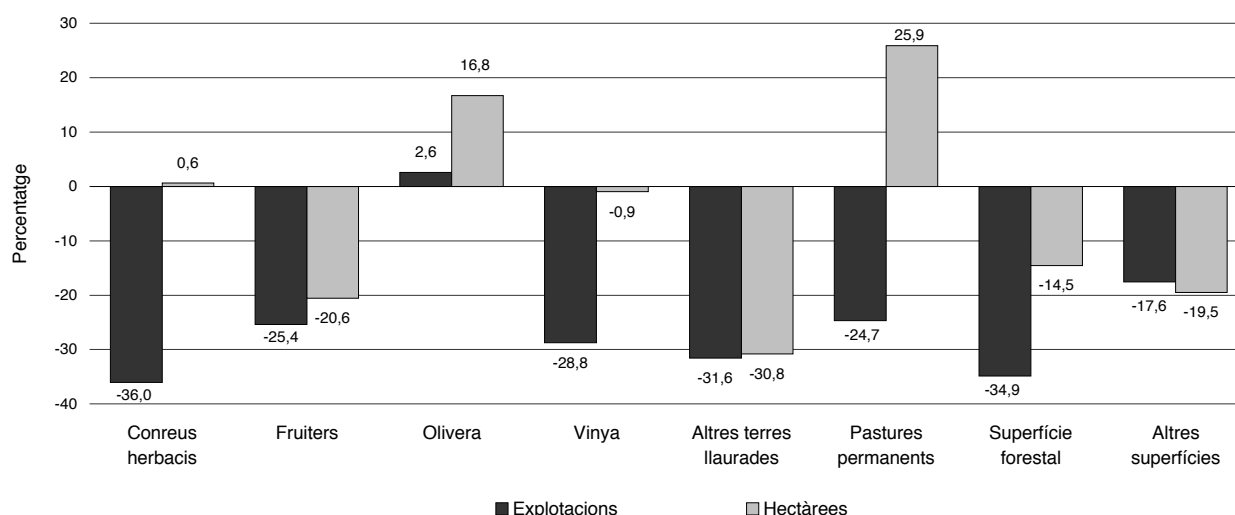
Les terres de secà continuen sent les predominants a la majoria de les comarques de Catalunya, si bé la proporció secà-regadiu a poc a poc va evolucionant a favor d'aquest últim, essent l'any 1999 d'un 72% de secà per 28% de regadiu, enfront del 75% de secà per 25% de regadiu de l'any 1989.

Pel que fa als tipus de conreus, el més important quant a superfície ocupada és l'ordi, que ocupa un 23,6% de les terres llaurades i un 37,4% dels herbacis, seguit de l'olivera, el blat, la vinya, l'ametller i l'alfals.

Els diferents conreus mantenen una proporció relativament estable en el curs de l'últim decenni, amb un discret augment de la superfície d'herbacis, que representen quasi les dues terceres parts del total de terres llaurades.

En conreus llenyosos, els fruiters ocupen el 16% de les terres llaurades, tot i disminuir la seva superfície en un 20,6%. La vinya també manté la seva superfície però, per damunt de tot, cal destacar la important expansió de l'olivera, que suposa ja el 12,6% de les terres llaurades.

4. Evolució percentual 1989-1999 de les explotacions i la superfície segons la utilització del sòl. Catalunya.

5. Ramaderia. Nombre d'explotacions i nombre de caps. Catalunya. 1999 i 1989.

	Explotacions		Evolució 89-99 %	Caps		Evolució 89-99 %
	1999	1989		1999	1989	
Explotacions amb ramaderia	18.834	31.996	-41,1	..	..	..
bovins	5.941	10.018	-40,7	690.903	577.498	19,6
ovins	2.846	3.859	-26,3	870.817	965.672	-9,8
cabrum	1.847	3.140	-41,2	72.377	64.357	12,5
porcins	7.965	14.142	-43,7	6.019.632	3.827.632	57,3
equins	1.991	3.362	-40,8	14.758	10.717	37,7
aviram	8.699	18.229	-52,3	51.138.694	37.042.133	38,1
conilles mares	5.069	12.686	-60,0	398.402	284.521	40,0

... Dada no procedent

6. Ramaderia. Unitats ramaderes (UR). Catalunya. 1999 i 1989.

	UR				Evolució 89-99 %	UR / explotació		Evolució 89-99 UR / expl.
	1999	%	1989	%	%	1999	1989	
Explotacions amb ramaderia	2.788.476	100	1.924.252	100	44,9	148,1	60,1	87,9
bovins	388.125	13,9	341.203	17,7	13,8	65,3	34,1	31,3
ovins	87.082	3,1	96.567	5,0	-9,8	30,6	25,0	5,6
cabrum	7.238	0,3	6.436	0,3	12,5	3,9	2,0	1,9
porcins	1.594.286	57,2	1.043.457	54,2	52,8	200,2	73,8	126,4
equins	11.806	0,4	6.430	0,3	83,6	5,9	1,9	4,0
aviram	691.971	24,8	425.892	22,1	62,5	79,5	23,4	56,2
conilles mares	7.968	0,3	4.268	0,2	86,7	1,6	0,3	1,2

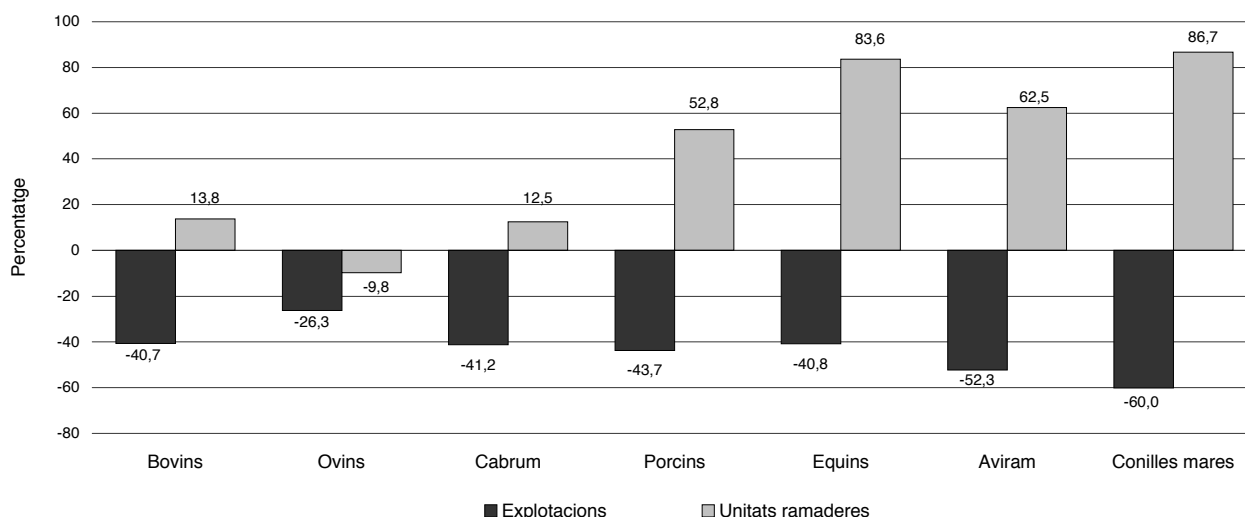
També pel que fa a la ramaderia, el nombre d'explotacions ha disminuït en els darrers deu anys en un 41,1%, però les que han restat han tingut un gran creixement en la seva dimensió: hi ha menys granges en tots els sectors, però el nombre de caps de bestiar ha evolucionat a l'alça de manera molt considerable en totes les espècies, menys en l'oví.

D'això se'n dedueix que les explotacions han passat de tenir un complement ramader a una especialització important.

En termes d'unitats ramaderes (UR), que és la forma de presentar en una mateixa unitat d'equivalència les diferents espècies ramaderes, s'ha passat d'una mitjana total de 60,1 UR el 1989 a les 148,2 UR per explotació el 1999.

Per espècies, sobresurten els porcins que, amb més de 6.000.000 de caps, són els que han tingut l'increment més espectacular i suposen el 57,2% d'UR, seguits per l'aviram amb el 24,8% d'UR i els bovins amb el 13,9% d'UR. Per primera vegada es comptabilitzen els estruços, amb prop de 3.000 caps.

7. Evolució percentual 1989-1999 de les explotacions i les unitats ramaderes segons el tipus de bestiar. Catalunya.

Tant en nombre de persones com en unitats de treball any (UTA), la mà d'obra familiar disminueix però continua sent la predominant, ja que aporta el 68,4% del treball agrari total, davant del 20,5% dels assalariats fixos i l'11% dels assalariats eventuais. La mà d'obra assalariada, sobretot la fixa, creix significativament, conseqüència de la disminució d'explotacions i de l'augment d'altres formes jurídiques no familiars (empreses i societats).

Dins la mà d'obra familiar, els titulars suposen el 67% de les UTA familiars, mentre el 33% restant es reparteix a parts iguals entre cònjuges i altres familiars.

El marge brut total (MBT) d'una explotació dóna idea de la seva dimensió econòmica, mentre que l'orientació tecnicoeconòmica (OTE) la classifica segons la seva orientació productiva dominant.

Comparant el pes de cada una de les diferents orientacions en el marge brut del sector agrari, s'aprecia com els conreus llenyosos són, tant en nombre d'explotacions (53,2%) com en MBT (31,5%), els que tenen un pes més gran, però amb una mitjana de 8,9 UDE/explotació, inferior a les 15 UDE de mitjana total. Per contra, les explotacions d'orientació ramadera són les que tenen un rendiment econòmic més elevat, sobretot el sector dels granívors, amb una mitjana de 56,2 UDE/explotació.

8. Mà d'obra. Nombre d'explotacions i nombre de persones. Catalunya. 1999 i 1989.

	Explotacions		Evolució 89-99 %	Persones				Evolució 89-99 %
	1999	1989		1999	%	1989	%	
Total mà d'obra	77.839	113.578	-31,5	145.907	100,0	200.446	100,0	-27,2
Mà d'obra familiar	72.173	110.094	-34,4	126.617	86,8	186.737	93,2	-32,2
titulars	72.173	110.094	-34,4	72.173	49,5	110.094	54,9	-34,4
cònjuges	25.100	36.862	-31,9	25.100	17,2	36.862	18,4	-31,9
altres familiars	20.748	29.421	-29,5	29.344	20,1	39.781	19,8	-26,2
Mà d'obra assalariada	25.887	29.800	-13,1	:	:	:	:	:
fixa	8.186	7.173	14,1	19.290	13,2	13.709	6,8	40,7
eventual	20.345	24.812	-18,0	:	:	:	:	:

: Dada no disponible

9. Mà d'obra. Unitats de treball any (UTA)*. Catalunya. 1999 i 1989.

	UTA				Evolució	UTA / explotació		Evolució	UTA / persona		Evolució
					89-99			89-99			89-99
	1999	%	1989	%	%	1999	1989	UTA / expl.	1999	1989	UTA / pers.
Total mà d'obra	75.647	100,0	87.931	100,0	-14,0	0,97	0,77	0,20	0,52	0,44	0,08
Mà d'obra familiar	51.752	68,4	70.785	80,5	-26,9	0,72	0,64	0,07	0,41	0,38	0,03
titulars	34.803	46,0	45.523	51,8	-23,5	0,48	0,41	0,07	0,48	0,41	0,07
cònjuges	8.306	11,0	10.840	12,3	-23,4	0,33	0,29	0,04	0,33	0,29	0,04
altres familiars	8.643	11,4	14.422	16,4	-40,1	0,42	0,49	-0,07	0,29	0,36	-0,07
Mà d'obra assalariada	23.895	31,6	17.146	19,5	39,4	0,92	0,58	0,35	:	:	:
fixa	15.541	20,5	9.928	11,3	56,5	1,90	1,38	0,51	0,81	0,72	0,08
eventual	8.354	11,0	7.218	8,2	15,7	0,41	0,29	0,12	:	:	:

* Una UTA equival al treball que fa una persona a temps complet durant un any. A partir del 1993, segons la normativa de la Unió Europea, aquest treball correspon a 228 jornades o més, que considera equivalents a la dedicació anterior a aquesta data, que era de 275 jornades o més.

: Dada no disponible

10. Marge brut de les explotacions (MBT) i orientació tecnicoeconòmica (OTE). Catalunya. 1999 i 1989.

	Explotacions		Evolució	MBT en UDE*		Evolució	UDE / explotació		Evolució
	1999	1989	89-99	1999	1989	89-99	1999	1989	89-99
			%			%			UDE / expl.
Total	73.762	99.320	-25,7	1.110.063	902.133	23,0	15,0	9,1	6,0
menys de 2 UDE	21.961	38.765	-43,3	20.147	31.728	-36,5	0,9	0,8	0,1
2 a menys de 4 UDE	10.950	15.134	-27,6	31.959	43.994	-27,4	2,9	2,9	0,0
4 a menys de 8 UDE	11.555	15.739	-26,6	66.855	90.931	-26,5	5,8	5,8	0,0
8 a menys de 16 UDE	10.946	14.129	-22,5	125.647	161.701	-22,3	11,5	11,4	0,1
16 a menys de 40 UDE	11.722	12.011	-2,4	296.239	293.976	0,8	25,3	24,5	0,8
40 a menys de 100 UDE	5.283	3.042	73,7	314.710	173.579	81,3	59,6	57,1	2,5
100 i més UDE	1.345	500	169,0	254.505	106.223	139,6	189,2	212,4	-23,2
Orientació tecnicoeconòmica (OTE)									
1. Agricultura general	12.567	17.091	-26,5	136.743	112.244	21,8	10,9	6,6	4,3
2. Horticultura	2.884	8.646	-66,6	41.787	96.692	-56,8	14,5	11,2	3,3
3. Conreus llenyosos	39.272	43.757	-10,2	349.386	257.675	35,6	8,9	5,9	3,0
4. Herbívors	5.027	9.104	-44,8	100.110	143.108	-30,0	19,9	15,7	4,2
5. Granívors	4.978	4.468	11,4	279.864	87.406	220,2	56,2	19,6	36,7
6. Policultius	4.605	8.552	-46,2	57.835	77.761	-25,6	12,6	9,1	3,5
7. Ramaderia mixta	1.250	2.634	-52,5	50.808	52.372	-3,0	40,6	19,9	20,8
8. Conreus i ramaderia	3.179	5.068	-37,3	93.530	74.875	24,9	29,4	14,8	14,6

* El marge brut total (MBT) d'una explotació agrària ve representat en unitats de dimensió europees (UDE). Una UDE és igual a 1.200 ecus, que equivalen aproximadament a 960 euro per al Cens de 1989 i a 1.205 euros per al Cens de 1999.